СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXXII. | Число 121. | Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 24. мая, 1924. | VOL. XXXII. | No. 121. | Jersey City, N. J., Saturday, May 24, 1924. | THREE CENTS

Сенатор Пепер предкладає компромісовий плян світового суду.

ВАШІНҐТОН, 22. мая. — Сенатор Пепер предложив нині сенатови новий плян приступлення Злучених Держав до світового суду. Як каже автор сього пляну, плян є компромісом (злукою) плянів президента Кулиджа, секретаря Гюза та републиканських провідників сенату.

МІНІСТЕР ФЛЬОТИ НАРІКАЄ НА МАЛУ ФЛЬОТУ.

ВАШІНҐТОН, 22. мая. — Кертис Вилбер, секретар фльоти в кабінеті Кулиджа, признав перед конґресом, що американська фльота, котра після вашінґтонської угоди про обмеження морських зоружень малаби бути рівна анґлійській, є від неї о цілу одну пяту менча.

Причиною сього має бути повільність у будованню нових кораблів.

МІНІСТЕР СКАРБУ ПРОТИ ПОСЛІДНОГО ПОДАТКОВОГО ПРОЄКТУ.

ВАШІНҐТОН, 22. мая. — Секретар скарбу Мелон видав публичну заяву проти податкового проєкту, котрий предкладає обом палатам конференція представників сенату та палати послів.

Мелон каже, що проєкт невідповідний, неощадний і непрактичний.

Автори компромісового проєкту зараз виступили зі запереченнем закидів Мелона.

ДЕБАТА НАД ГВІЛЕРОМ.

ВАШІНҐТОН, 22. мая. — Довкола сенатора Гвілера, котрий був головним товчком процесу за арендованне нафтових теренів федерального уряду, а котрому за те міністер судівництва хотів доказати ріжні злочини, велася нині в сенаті 3-годинна завзята дебата.

Підчас дебати сенатор Каровей з Аркензо закинув явно републиканському національному комітетови, що він вислав до Монтани своїх аґентів, приказавши їм підробити фалшиві закиди проти сенаторів Волша й Гвілера.

За сенатором Гвілером говорили сенатори Волш, Бейард, Бора, Оверман, Андервуд, Ґлас, Свонсон, Гефлин, Джордж і Брукаґрт.

ВСЕ ЩЕ НАФТОВІ СКАНДАЛИ.

ВАШІНҐТОН, 22. мая. — Перед великою лавою присяжних суддів, що досліджує нафтові скандали, поставлено нині Валберґа, колишнього приватного секретаря Гарі Синклера, головного арендатора нафтових теренів від уряду. Валберґ перечив, буцімто він мав признатися, що він самий власноручно переслав форменови фарми міністра внутрішних справ Фола чек на 68 тисяч долярів від нафтових підприємців.

МІНІСТЕРСТВО СУДІВНИЦТВА ПЕРЕМІНИЛОСЯ НА БЮРОКРАТІЮ.

ВАШІНҐТОН, 22. мая. — Джан Крим, спеціяльний прокуратор уряду для процесу проти обманців у бюрі ветеранів, заявляє, що департамент судівництва перемінився на бюрократичне бюро, в котрому робиться політику, а не вимірюється справедливість.

Щоби зарадити сьому, він радить перемінити департамент на бюро, якого начальник не мавби належати до кабінету президента, але підлягати цілому кабінетови.

НОВИЙ ДОГОВІР ЗА ПРОГИБІЦІЮ.

ВАШІНҐТОН, 22. мая. — Президент Кулидж видав проклямацію про новий договір межи Злученими Державами та Анґлією в справі виконування прогибіційного закона.

На основі сього договору Анґлія згодилася на те, щоби американські урядники, шукаючі за горівкою на морю, мали прво входити на анґлійські кораблі, пливучі в обрубі одногодинної подорожи від берега та перешукувати їх за пачкованою горівкою.

Проклямація подає до публичного відома сей договір та приказує прибережним сторожам сейчас починати наґінку за підозрілими кораблями.

СУДОВА БОРОТЬБА ЗА ХІРОПРАКТИКУ.

ТРЕНТОН, Ню Джерзі, 22. мая. — Перед стейтовий суд поставлено тут на домаґанне стейтової медичної ради Міда Гвайтсайда, обжалованого за лічення людий без медичного лайсенсу. Гвайтсайд ставав уже раз за таку провину і заплатив 200 долярів кари. Коли тепер суд засудив його на 500 долярів гривини, він заявив, що він кари не заплатить, і тоді суддя замінив йому гривну на 30 днів вязниці.

ЖІНКА ЗГОДЖУЄТЬСЯ ПЛАТИТИ УДЕРЖАННЄ ЧОЛОВІКОВИ.

ШИКАҐО, Илинойс, 22. мая. — Перед найвисшим стейтовим судом відбулася ту цікава розводова росправа. Пані Ема Тилотсон позивала свого мужа о розвід, подаючи за причину жорстокість мужа. На росправі показалося, однак, що, хоча закиди жінки правдиві, муж має тепер 78 літ і не може самий удержувати себе. На се жінка згодилася перед судом платити мужови на удержанне 15 долярів на тиждень. Тоді суд згодився на розвід.

ЗВОДИТЕЛІ ЗАБИЛИ ДИТИНУ.

ШИКАҐО, Ілинойс, 22. мая. — Невисліджені досі злочинці зловили 13-літного хлопця Роберта Френкса, сина богатого фабриканта годинників, та приказали батькови зложити 10,000 долярів викупу. Заким, однак, батько зложив сі гроші, поліція найшла коло зелізничих торів тіло хлопчини. Батько був готов заплатити викуп.

ПІВ МІЛІЯРДА З ДИМОМ ЗА РІК.

НЮ ЙОРК, 22. мая. — Союз підприємств, що асекурують від огню, обчисляє, що в 1923 році в Злучених Державах погоріло в огни маєтку на 508 міліонів долярів. Се була найбільша шкода від огню, яка колинебудь була за рік в Америці, з виїмком 1906 року, коли було трясенне землі в Сан Франциско.

КАПІТАН ГОВОРИТЬ ПРО ПЛИВУЧІ ОСТРОВИ.

НЮ ЙОРК, 22. мая. — Джонас Пенделбері, капітан корабля Президент Адамс, котрий сими днями приїхав до нюйорського порту з подорожи по Тихим Океані, розповідає, що в одному місці, недалеко від острова Палавану, що належить до Филипинів, його корабель натрафив у білий день на громадку пливучих островів.

Сих островів було вісім. Найбільший з них мав коло сім акрів поверхні. Моряки змірили своїми інструментами скорість, з якою вони посувалися по океані. Найцікавійше, що на них були пальми, декотрі до 100 стіп висоти, а на них громади малп, які кричали, пищали і кидали на корабель кокосовими оріхами.

Йому не дуже то вірять, але всі моряки його корабля свідчаться, що капітан не бреше. Капітан постановив написати про своє відкриття до ґідроґрафічного уряду в Вашінґтоні котрий займається описом вод.

ТІСНІЙШИЙ НАРОДНІЙ КОМІТЕТ В ГАЛИЧИНІ.

На Народньому Зїзді, який відбувся у Львові 20. м. м., вибрано отсих членів до Тіснійшого Народнього Комітету:

1) Микола Бабин (Львів), 2) др. Степан Біляк (Львів), 3) др. Іван Брик (Львів), 4) о. прал. Тит Войнаровський (Львів), 5) др. Антін Горбачевський (Чортків), 6) Степан Галан (Львів), 7) Володимир Дудикевич, 8) дир. Микола Заячківський (Львів), 9) др. Володимир Загайкевич (Перемишль), 10) др. Филип Евин (Львів), 11) Василь Гресяк (Львів), 12) Іван Кохановський (Станиславів), 13) Микола Кузьмин, 14) о. др. Гавр. Костельник (Львів), 15) о. пралат Леонтій Куницький (Львів), 16) Антін Кунько, 17) др. Іван Коровець (Львів), 18) др. Макс. Левицький (Львів), 19 Іван Ліщинський (Львів), 20) Евгенія Макарушкова (Львів), 21) Аркадій Малецький (Львів), 22) др Олександер Марітчак (Львів), 23) Олександер Онисько (Львів), 24) др. Осип Пеленський (Львів), 25) през. Юліян Романчук (Львів), 26) Юрій Сасик (Борислав), 27) о. Олександер Стефанович (Львів), 28) Михайло Стефанівський (Львів), 29) проф. др. Кирило Студинський (Львів), 30) Гриць Тершакович, 31) о. др. Степан Юрик (Золочів), 32) Олекса Черкавський (Львів). Крім того лишено два місця для студентів і 5 місць для предтавників наших північно-західних земель. Голови не вибрано, лишаючи ту справу Т. Н. К. До Ширшого Наронього Комітету увійшли под більшій части минулорічні члени Т. Н. К.

НОВИЙ СКЛАД УКРАЇНСЬКОГО УРЯДУ.

Весняна сесія Всеукраїнського Виконавчого Комітету Рад затвердила слідуючий склад українського уряду на цей рік: голова Ради народніх комісарів Чубар, заступник Владимірський, ком. внутр. справ Валіцький, справедливости Скрипник, освіти Затонський, внутр. торговлі та харчування Лобачів, земельних справ Клименко, соціяльного забезпечення Познанський, фінансів Кузнецов, праці Доброхотів, народ. господ. Максимів, уповноважений комісаріяту закорд. справ. Шліхтер, уповнов. народ. ком. закорд. торг. Золотарів.

1-ИЙ ТРАВЕНЬ У ВАРШАВІ.

Підчас робітничої маніфестації в дні 1. травня варшавська поліція арештувала 36 комуністів, які будуть відповідати перед судом за „антидержавну діяльність", а то за несення таблиць і прапорів з неприємними гаслами та кольпортажу комуністичної літератури. „Хвиля" додає, що при тій „нагоді" не обійшлось у Варшаві без хуліґанських антисемітських ексцесів.

ПАТРІОТИЧНИЙ ВЧИНОК ГРОМАДИ СИНЕВІДСЬКО ВИЖНЕ.

На перший день Великодних Свят зложили Громадяни села при відправі в церкві 160 міліонів на „Рідну Школу". Пополудні уладжено похід на могили Укр. Січових Стр. і при тій нагоді зібрано 70 міліонів на Укр. Інвалідів.

КНЯЖНА ФІЛЬМОВОЮ АКТОРКОЮ.

Княжна Марія з королівської родини Бурбонів у безпосередній лінії від Людвика XIV сестрінка короля Альфонса з Еспанії, яка живе тепер в Америці, виступить уперве у фільмі, де гратиме ролю Марії Антуанети. Як бачимо: екран став більше приваблившим місцем для княжен ніж престол.

. ЯК КОГУТ НА ФІЗИЦІ...

Ужгородська „Свобода" кепкує собі здорово з ґубернатора Бескида, який в купі зі своїми фаміліянтами, що нахлинули на Закарпаття, зробив „язиковий вопрос" знаряддям до чеського парляменту— комуністів. Цитуючи фільольоґічні куріози зі статті К. Бескида з одної ґазеви „Свобода" приходить до переконання, що Бескидівці розуміються на мовознавстві стільки само, що когут на фізиці.

ЛЕҐЕНДИ ПРО ЦАРСЬКУ РОДИНУ.

В орґані московських монархістів, щоденнику, „Русь" поміщено відпис проклямації (відозви) яку, як кажуть, повстанський отаман Соловйов розкидає по Сибірі. В тій проклямації кажеться, що царська родина не вимордована, як то подавали, бо свойого часу Соловйов викрав її і умістив в безпечнім місці, де вона і досі находиться. Пояснюючи цю проклямацію часопис „Русь" подає цілий ряд актів, які свідчать, що царська родина дійсно уратована і живе в укриттю.

Ерріо вибранцем на нового премієра Франції.

ПАРИЖ, 22. мая. — В кругах побідної лівиці французького парляменту запевняють, що новим премієром Франції вже неодмінно буде провідник радикальних соціялістів Едуар Ерріо. Кажуть, що весь його кабінет буде складатися із соціялістів.

ЕРРІО УСПОКОЮЄ ФРАНЦІЮ.

ПАРИЖ, 22. мая. — Слідуючий премієр Франції Едуар Ерріо пише в ґазеті Ль' Інформасіон, що упавші французькі націоналісти нароком спричинили паніку і спадок франка, щоб підкопати повагу нової парляментарної більшости у Франції.

Він каже, що соціялістичне правительство буде ощадне і зрівноважить буджет держави, длятого не треба боятися фінансової кризи, а навпаки, слід вижидати, що ся кріза скоро минеться.

ХОТЯТЬ ТОРГОВЕЛЬНОГО ДОГОВОРУ З БОЛЬШЕВИКАМИ

ПАРИЖ, 22. мая. — В тутешніх політичних кругах заявляють, що нове французьке правительство Ерріота, як тільки обійме власть, зачне переговори з російським большевицьким урядом задля заключення торговельного договору між Францією і Росією.

ПЛЯН ДОСА ОПІЗНИТЬСЯ.

ПАРИЖ, 22. квітня. — В поінформованих кругах певнять, що введенне в життє пляну комісії Доса опізниться наслідком політичних перемін у Франції і в Німеччині.

ЗА ПЛЯНОМ ДОСА.

БЕРЛІН, 22. мая. — Політичні партії Ренщини і Рурщини заявляються за приняттєм пляну комісії Доса. Вони навіть грозять федеральному німецькому правительству, що відлучаться від Німеччини, якщо вона не прийме сього пляну.

ПОСОЛКА ФАЙТЕРКА.

ҐЛЕСҐОВ, Шотляндія, 22. мая. — Посолка пані Естор промовляла нині на вічу виборців в Келвін Ґров, де будуть доповняючі вибори посла до парляменту. Вона промовляла за консервативним кандидатом. Комуністи розбили її віче криком. Вона промовляла серед вереску до останку, а відтак вийшла на улицю і там промовляла.

ХОТЯТЬ ПОБІЛЬШИТИ СТОЛИЦЮ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 22. мая. — Міська рада Даблина хоче побільшити місто через прилученнє сусідніх громад. В сій справі приготовляється вже пляни.

ІРЛЯНДІЯ ОСВОБОДИЛА 1,200 ВЯЗНІВ.

ДАБЛИН, 22. мая. — Президент Ірляндії Косґрейв заявив, що його правительство випустило з вязниць на волю минулого року 1,200 політичних вязнів. Досі ще є у вязницях 616 осіб, з яких 302 остає під замітом кримінальних злочинів.

Про Де Валеру сказав, що він міг би вийти на волю завтра, якби наказав повстанцям віддати оруже.

ЖУРЯТЬСЯ ПОЛЬЩЕЮ.

ПАРИЖ, 22. мая. — Славетна аліянтська „конференція амбасадорів" займалась нині справою неспокоїв на польсько-литовській границі. Амбасадори обговорювали способи, як зарадити сим неспокоям, але відложили постанову, поки не одержать докладнійших інформацій про сі події.

ЖУРЯТЬСЯ АЛЬБАНІЄЮ.

ПАРИЖ, 22. мая. — „Конференція амбасадорів" займалась нині справою повстання в Альбанії. Вона занепокоїлась, що альбанське правительство в Тірані усунуло „дорадників" Ліґи Народів у справі розвязки граничних непорозумінь між Сербією та Альбанією.

АРЕШТОВАННЄ КОМУНІСТІВ.

БОРДО, Франція, 22. мая. — Тут арештовано відому дівчнну анархістку Жермен Бертон і 20 комуністів.

КАТАСТРОФА В ПІДЗЕМЕЛЬНІ ЗЕЛІЗНИЦІ.

ПАРИЖ, 22. мая. — В тутешній підземній зелізниці два поїзди наїхали на себе. Катастрофа спричинила богато каліцтва і поранень серед пасажирів.

ПОКИДАЮТЬ ВІЛЬНУ ТОРГОВЛЮ.

ВІДЕНЬ, 22 .мая. — Австрія досі була одинокою країною на континенті Европи, де була свобідна торговля. Тепер же австрійські політики хотять завести протекційну тарифу, головно на ввіз артикулів поживи.

БОЛЬШЕВИКИ КАРАЮТЬ СМЕРТЮ ПОВСТАНЦІВ.

КИЇВ, столиця України, 22. мая. — В Житомирі, столиці Волині, російський большевицький суд засудив на смерть 17 повстанців, між ними 2 женщини. Кромі того 10 осіб засуджено на тюрму.

Сі повстанці довший час непокоїли Київщину.

ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИК УЧИТЕЬСЯ.

БЕРЛІН, 22. мая. — Бувший наслідник німецького престола Фрідріх Вільгельм, котрому тепер 42 роки, зачав учитись хліборобства в університеті в Бресляв, на Горішньому Шлеску. Він живе на своїй фармі в Елс недалеко Бресляв і хоче туди їздити кілька місяців на науку, щоб стати модерним фармером.

СУН ЯТ-СЕН ЖИЄ.

КАНТО, Китай, 22. мая. — Президент Південного Китаю Сун Ят-Сен був хорий, але жиє і приходить до здоровля.

СУБМАРИНИ ДЛЯ ГРЕЦІЇ.

АТЕНИ, столиця Греції, 19. мая. — Греція замовила у Франції дві підводні лодки з містотою по 6,000 тон. Вони коштувати-муть по 12,000,000 франків.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery, Тил. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДВІ СИЛІ.

В політичнім життю є дві силі: сила моральна і сила узброеного пястука. До сили моральної треба причислити свідомість даної нації, її розвиток інтелектуальний, її творчість, а головна річ — почуття місії історичної і почуття права.

Сила узброеного пястука, це багнети, канони, літаки і тенки, все, що в потрібний мент можна кинути на поле бою, щоб боронити своеї сили моральної, або, щоб поборювати моральну силу свого противника.

Вороги українського народу мають нині за собою силу узброеного пястука. По нашій стороні є тільки сила моральна.

За нами головна річ — почуття права, гірке розуміння, що нам діється кривда і що з тою кривдою нам треба боротися. Але це не вся тая моральна сила, котру ми можемо протиставити ворожій оружній силі. Наше національне почуття все ще таки не розвите до потрібних границь, ми все ще таки розбиті на партії і орієнтації, ми все ще не розуміемо якслід, що в едности наша сила і наше спасення. І творчість наша не така, якою вона нині повинна-б бути. Працюемо не економічно і не практично, як чужі наймити ,як зарібники, не вміемо добутків своеї праці повернути на власне добро.

Наша вода обертае чужі млини, а в тих млинах мелять муку для ворогів, а для нас лишаеться полова, висівки, бетюги, як каже наш селянин. Не шануемо клича „свій до свого", не розуміемо, що значить спільними силами добувати спільне добро, не помагаемо собі, а шкодимо, де тільки можна. Одним словом наша моральна сила не така велика, як повинна бути і тому ворог грозить нам своїм узброеним пястуком. Колиби він побачив, що в нас е така моральна сила, така міць духа, яку повинен мати 40 міліоновий народ, то він з нами все таки числивбися. Бо оружна сила, це сила непевна, а сила духа, в одиниці і в народі, незломна і певна. Найкраще узброена армія заведе, коли якости оружя не буде відповідати якість духа. Японці побідили Москалів, бо їх „банзай" лунало сильнійше від московського „урра!" Воно походило з глибин японської душі, а не було криком невольників, котрі верещать, бо бояться бука. Хто знае, чи на ті французькі і польські літаки, котрими вони нині страшать Европу нема вже якогось способу, щоби їх у першій битві здмухнути, як миляні баньки? Хто скаже, чи не придумано вже на тенки контра-тенків, автоматичних підземних мін, котрі ті страховища повисаджують у воздух? Але на силу людського духа, на моральну силу нема способу, бо вона не придумана чоловіком, вона дар невідомого, — дар, котрий чоловік може або зарити в землю, або повернути на свое добро. Отже в тім то й річ, щоби ми його не загрібували, а розвивали і скріпляли та готовилися до боротьби з ворожим кулаком.

У кого е моральна сила, той в даний мент добуде також і фізичну, бо оружже річ набута. Хмельницький починав війну з Поляками без нічого. У першу битву йшов з девятьма гарматами, з котрих тільки 6 як так стріляло, і — побіджав, бо він потрафив своїм ґенієм розбудити в українськім народі приспану моральну силу.

Поки над світом тріюмфує узброений кулак, поти нам треба зі здвоеною енерґією працювати над скріпленнем нашої моральної сили. Бо горе народови, котрий поправу своеї долі робить залежною від припадку, від ласки посторонніх народів, від милосердя ворогів. Вороги бачать у нас свого будучого конкурента а в боротьбі з конкуренцією нема моралі, нема милосердя, нема компромісу, вона безоглядна, невмолима, страшна! Знищити конкурента, бо як ні то він мене знищить! Цей прінціп е в купецтві і е в політиці, його приміняють Поляки в боротьбі з нами.

А ми???

Б—н.

ЩО НАМ ТРЕБА?

Львівський Новий Час пише:

1. Мужа, котрий на протяг десятки років зважиться приняти на себе загальну ненависть, знаючи, що опісля вся нація уважати-ме його своїм добродієм. У Німців мав цю відвагу великий канцлер Бісмарк.

2. Мужів, що тоді, як зле їм ведеться не нарікають на провід, але закусивши зуби, помагають собі самі.

3. Жінок, котрі помимо всего, виховують своїх дітий у вірі в будучину. Піддержувати віру в майбутнє е найбільшим матірним завданнем української жінки.

4. Молодців, яких думки та бажання стремлять до одної ціли, яких серця бють живійше при одній думці: Вітчина.

5. Дівчат, котрі бачать правдиву честь жінки в праці, а не в забавах і в строях.

6. Народа, що сам себе шанує, що за гордий на те, щоби за хвилеву роскіш посвячувати власну будучину. Народ, котрий в буденних злиднях забувае про свої великі завдання, — не заслугуе їх.

7. Школи, що виховуе молодь поважно та в правді на сильних духом людий. Як може бути наша молодь готова до великої жертви, якої вимагае від неї час і доля народа, коли школа не виховуе її в карности на добрих громадян, але у своевіллю, вигодах і рабстві?

8. Церкви, що скріплює наші душі, пояснює знаки, якими Бог у цей час наглядно з нами говорить і при тому вказує дорогу спасення душі в праці для добра народу.

Як це будемо мати, тоді буде в нас і своя хата, що справедливо дасть кождому заслужене.

Резолюції „Заграви".

Визнаючи:

1) що версайський і рижський договори і їх наслідки являються страшним насильством над живим українським орґанізмом, що гамують вони досягнення мети Українського Народу — відновлення Соборної Незалежної Української Держави.

2) що аж до осягнення цеї мети неможливе ніяке істотне поліпшення становища нації в усіх чотирох займанщинах ані стримання того екстермінаційного походу на полі економічнім, політичнім, культурнім і церковно-релігійнім, якого жертвою е наш нарід.

Партія уважає за головне своє завдання стреміти в порозумінню із спорідненими орґанізаціями инших займанщин — до привернення стану річей, який проголосив на українських землях акт 22. січня 1919 р. висуваючи в своїй акції політичного й соціяльного визволення нації клич: „Україна для Українців і земля і влада".

Засобами партії е скріплювати в першій лінії політичну орґанізованість і свідомість та активність ширших, а передовсім селянських мас нації. В тій цїли партія буде займатися:

а) аґітацією і пропаґандою наших ідеалів та орґанізацією боротьби нації, а передовсім селянства, проти всякого рода нарушень її прав на полі економічнім, політичнім, культурнім й церковнім.

б) використовування всіх „леґальних можливостий" (преса, вибори, культурні й економічні орґанізації) не для приноровлення до істнуючого ладу, лише для політичного зорґанізовання й освідомлення мас й збільшення їх активности.

в) поглибленням своеї орґанізації.

г) в порозумінню із иншими незалежницькими ґрупами орґанізувати акцію задля збереження істнуючого стану посідання нації, його поширення і унезалежнення від впливу держави. Входячи в такі порозуміння, партія не повинна забувати на свої властиві завдання і ніколи не затушовувати в своїй діяльности ані своеї фізіономії, ані своїх цілей.

ґ) поборювати безоглядно всякі угодові ґрупи, особливо надуживаючі самостійного прапору для покриття угодової акції і такі, що шукають порозуміння або з цілим ворожим табором, або з деякими його ґрупами та які підпорядковують національну справу справі інтернаціональній.

Резолюції в справі тактики соймового клюбу.

Витаючи в українськім соймовім Клюбі фактичне представництво Українського Народу західно-українських земель, партія стоїть на становищі, що соймова арена повинна стати тереном доказання перед Українською нацією неможливости здобуття чого небудь, навіть найменьших уступок в наш хосен у польській державі.

Головним тереном діяльности для послів повинні стати всі українські землі під Польщею, а їх цїллю освідомлення і орґанізація громадянства. На послах головним чином тяжить обовязок знищення морального „сокальського кордону". Виступ із клюбів соціялістичних послів вважае партія тільки корисними для тих цілей.

Резолюція в справі закордонної політики.

Партія вважає конечним ведення нацією самостійної політики на міжнароднім полі. Приймаючи засадниче становище ведення спільної політики цілою нацією, партія вважае технічно неможливим створення тепер всеукраїнського центра з повновластями від усіх займанщин.

А тому, як переходовий, належить створити такий стан, щоби кожна займанщина вела політику в міжнароднім змислі на свою руку, вдержуючи між собою контакт і приймаючи як загальний принціп недопустимість політичної кооперації з котрим небудь із окупантів українських земель.

Длятого будемо стреміти до покликання закордонного представництва в такому складі, який дававби запоруку додержання того головного прінціпу.

Доручається управі партії дати ініціятиву зорґанізувати спільно із усіми політичними чинниками, що стоять на національно-державницькім становищі політичного проводу в справах, в яких один національно-визвольницький фронт являється необхідним. Цей центр має вибрати закордонне представництво.

В земельній справі.

Зїзд ініціяторів партії уважае, що одною із необхідних передумов реалізування власної держави е вдержання за Українським Народом його землі й піднесення економічно добробуту українського селянства.

Тому партія довинна:

1) Вщіплювати в українське селянство устною і письменною пропаґандою свідомість його природного й історичного права на землі великої посілости на західно-українських землях, використовуючи для цего інстинктовну жажду землі селянства.

2) Спираючися на ці права і використовуючи „голод" землі економічно несамостійних господарств повести акцію для:

а) орґанізації масового напору на польські державні й автономічні уряди в цїли виекзекуванння розпорядків польської земельної реформи.

Примітка: В орґанізації масового напору не е рішаючим вигляд на успіх лише втягання селянських мас в орбіту політичних бажань і використання їх невдачі для створення невдоволення із теперішнього стану.

б) Орґанізації масового попиту на землю. Для цего належить створити селянські парцеляційні спілки з власним капіталом.

в) Орґанізації професіональних союзів для оборони інтересів сільського пролетаріяту з задержаннем власницької ідеольоґії.

3) Зробити консумційну кооперацію основою реалізації й піднесення дохідности сільського господарства, уважаючи кооперацію одним із найважнійших двигунів творення матеріяльної і духової культури та політичного вироблення народу.

4) Оборонювати станові інтереси хліборобства через працю у сільсько-господарській кооперації.

В соціяльних справах.

Партія змагати-ме до повної охорони трудових мас, кріпосних капіталом (охорона праці, заробітку, забезпечення на старість).

В шкільних справах.

Стоячи на засаді новітних умов розвитку нації, партія присвячувати буде як найбільшу увагу ділянці культурно-освітній і виховній. І тому буде змагати до двох цілей:

а) Творити українські національні цінности.

б) Стащатися всіми засобами, щоби ті культурні цінности стали духовною власністю народу. Таким чином защіпити державно-визвольну традицію і поглиблювати політичну свідомість і політичну активність українських мас.

Наш шлях: а) боротьба за освободження з під польського вливу контролі й поневолення усіх українських культурних установ і приватного шкільництва від найнизшого почавши; б) віддання самоупавній громадській контролі ії впливови українських державних шкіл. У сьому змаганні не будемо здержуватися навіть перед найдальшими консеквенціями, себто утрати українських державних шкіл якщо вони малиби стати тільки по назві українськими, і як такі створювалиби для вовнішнього світу іллюзію, корисну для польського стану посідання. Зокрема в справі українського приватного шкільництва; в) ведення науки в приватних школах не оглядаючися на їх замкнення і на наслідки, які це може потягнути за собою. У теперішній пригожій порі перенести науку на подвіря, коли льокалі насильно відобрані й замкнені. Ні поліція, ні війско не сміе здержувати дітей ні учивельства від науки.

ДВА РОКИ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАЦІ.

Вистава Української Господарської Академії у Подебрадах.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Тихо й непомітно, але в безнастанній і пильній праці проминуло два роки, відколи в маленькім чеськім купелевім містечку Поебрдадах заснувалось нове вогнище української вищої науки— Українська Господарська Академія. Що зроблено й чого осягнено за цей короткий час, у цім мали змогу переконатись численні гості, чеські та українські, які прибули дня 22. квітня на відкриття **Вистави праць професорів та студентів** цеї Академії.

Вистава розгорнула перед глядачами картину невсипущої працьовитости й високої культурности тої жменьки українських вигнанців, що згуртувалась коло Академії. Ця жменька, властиво, не така вже й мала: коло 40 професорів і до 400 студентів. Але все доводилось починати з самого початку, при найменших коштах і в найгірших зовнішних умовах. Тільки крайня самопожертва як з боку професорів, так і студентів, могла побороти всі неприятливі зовнішні обставини й сотворити те, що сотворено.

А сотворено **українську політехніку.** Буквально з нічого. Не було підручників , лябораторій, кабінетів, колекцій, приладдя. Не було навіть (і нема) путнього помешкання, бо Академія міститься **в готелю,** де живуть і купелеві гості й де господар раз-у-рар нагадує, що не вільно шуміти, не вільно ходити, не вільно те й не вільно се. Лекції відбуваються то в самім готелю, то по инших „випрошених" льокалях. У хемічній ляборатории долівка постійно під водою, й праця в ній е звязана з небезпекою для здоровля. Словом, зовнішні умови як-найгірші.

Але ці умови поборено, й наша вища школа, яка скромно називається Господарською Академією, а в дійсности мае повне право називатись Вищою Технічною Школою, стоїть вже твердо на ногах під кождим оглядом. Написано й видано до 90 українських підручників, зібрано колекції, влаштовано кабінети й ляборатории, добуто найбільш необхідні приладдя. Розуміється, все це дуже скромне, навіть мізерне на вигля, все дуже дешеве й непоказне, все служить тільки для задоволення найбільш пекучої, невідкличної потреби. Але люде вчать і вчаться, працюють і учать працювати. І наслідків осягнено лбискучих!

Вистава показала низку професорських і студентських праць з усіх трьох відділів Академії — економічного, сільсько-господарського й технічного. Тут і кресьби, і проекти, й таблиці, й конструкції, й діяграми, й моделі, й препарати, — словом, все, що належиться до вищої технічної науки. Але Українці все зостануться Українцями!

Навіть такі сухі й для сторонньої людини не цікаві річі наші академіки умудрілись прикрасити й оздобити зеленими гилками, українськими вишивками, малярськими працями самих професорів та студентів. Так що вистава вийшла і навчаюча, й разом з тим мальовнича, мила для ока й виразно-українська. Це треба мати в крови та в пучках, бо навчитись цього неможливо!

Офіціяльне свято відкриття вистави почалось промовою ректора Акаедмії проф. І. Шовгеніка, сказаною на „чесько-українськім" діялекті. Фаховий фільольоґ певно дуже затруднився б визнатись у цім діялекті, але на практиці його чудесно розуміють і Чехи, і Українці хоч Чехи при тім думають, що чують українську мову, а Українці — що чують чеську.

Потім гості під проводом професорів пішли оглядати виставу. Тут сталась одна маленька, але дуже характеристична подія. Серед гостей був також **інж.. Баржик,.** директор подебрадської електрарні, природний Чех. Дійшовши разом з иншими до останньої кімнати, він попрохав позволення сказати кілька слів — і виголосив захоплений, ентузіястичний. **гимн працьовитости, культурности й своерідности українського народу.** Він досі не знав, що Українці мають свое національне лице, що вони не Москалі. Він навіть сердився на Українців за те, що вони відокремлюються від Москалів, що вносять „розбрат" у слявянську семю. Тепер він переконався, що за кривду він чинив Українцям, що то за чудовий, спосібний і талановитий нарід. Тепер він розуміє, чому Українці ображаються, коли їх змішують з Москалями. Слава Україні!

Ця промова, сказана „понад програму" й не на замовленне, а бувши висловом щирого почуття й правдивого захоплення, зробила на присутніх глибоке враження. Особливо „міцною табакою" вона була для високих панів. З чеських міністерств, що прибули з Праги й які все ще не можуть розлучитися з ідеєю „единої-неділимої". Це була для них заслужена й переконуюча наука.

Офіціяльне свято закінчилось у вечері концертом з українських творів, виконаних хором та струнною орхестрою студентів Академії.

Подєбради, 23. квітня.

Мартин Гак.

ПІД ЛЯЦЬКИМИ КАТАМИ.

Холмське Нове життя пише:

До села Домброви (Грубешівський повіт, на Холмщині) прибули два поліціянти з постерунку Дідух до господаря Пилипа Мельничука по коні на підводу. Господар, думаючи, що поїде до сусіднього села, сказав свому 10-літньому синови вивести коні зі стайні. Коли довідався Мельничук, що має їхати аж за Грубешів більше 20 верств, відказався дати коні, опираючись на тому, що селяни платять стійку і всі податки, а підводного примусу закон не накладае. Крім того ще не було з ними ані солтиса, ні записки від війта, що належиться підвода. Тоді хлопчик повернув назад коні, щоб завести до стайні. На те один поліціянт взяв коні, а другий кулаком вдарив хлопця в шию аж той перекинувся і повели коні на конець села. Жінка Мельничука побігла за ними, а дігнавши взяла коні за поводи і почала повертати до себе. Се поліцаям не подобалось. Один з них взяв жінку за горло та почав дусити, а другий крісом по руках бити і таким способом змусили її відказатись від коний. На крик підчас тієї бійки зійшось пів села людий, котрі були свідками сцени. Коли Пилип Мельничук запитав, „чи можна бити", поліціянти запечерили, кажучи, що вони нікого не били.

В м. Тишівцях, Томашівського пов., Семен Шарамбура з жінкою з села Вишнева повіту Грубешівського побувавши на ярмарці, хотів їхати до дому. Біля лавок з мясом поліціянт затримав коні, тай каже: „Стуй! врацай на постерунек!" Семен Шарамбура став просити поліціянта. На стороні стояла гурма народу; хтось вдарив коні батогом; поліціянт впав потягнений кіньми. Але за хвилину коні були затримані; поліціянт встав і дав свисток на тривоґу. Инші назбігались і стали невинного селянина бити. Жінка наробила крику, але в ту мить надбіг якийсь пузатий панок і став бити жінку зелізною палкою по голові, та ще приговорював: „Бій Русіна! Он хце револуції!" Чоловіка й жінку забрали на постерунок і посадили у вязниці. На другий день одвезено їх на постерунок до Мірча, Грубешівського повіту. на третій день назад до Тишовиць. І так тягали бідного, побитого чоловіка, а коли побачили, що зовсім нездужає, то його пустили на волю, не найшовши за ним ніякої провини.

ДОПИСІ

(7)

ІСТОН, ПА.

Коби ми були християни!

Убогий думкою богатіє, значиться не тратить надії в біді, а передумує, якби із неї добутись і до добра дійти. Оттак і наша еміґрація в Америці, побачивши розвал української держави, не спустилася на дно зневіри і себелюбства, а пробує ратувати свій народ через допомогу просвіті, політичним вязням, інвалідам, сиротам і т. др. Це і є справді доцільна робота, бо через ту нашу поміч скріпиться наша суспільність у краю. Школи, читальні, народні доми не дадуть винародовитися нашому народови, а наша поміч жертвам війни і політичного переслідування дадуть гарт духа тим, що терплять за народню справу.

Колись прийшлося мені прочитати у одній часописи, що треба найбільше ратувати глухі кути, щоби у них розбудити національну свідомість. Це свята правда. Але і це не брехня, що на нашій еміґрації є також такі глухі кути, які не проявляють ніякого життя. До таких глухих кутів належить і наша громада в Істон, Па. Коли озватися за якою жертвою на українські цілі або за якоюсь народною маніфестацією чи вічем, то з усіх боків почується негодовання і кпини, що те всьо на нічо непридалось. Оттак надармо було стараннє, щоби відправити богослуженне за бл. п. Бесарабову. Прихильники політики „глухого кута“ говорили, що вона і так вже померла, що „панахида її не воскресить“. Коли говорити про збірку на українські цілі, то „глухий кут“ відповідає зараз, що на церкві є довг і що усі збірки мусять іти виключно тільки на церкву. Коли сказати їм, що кожний з нас насамперед був Українцем ніж парохіянином, то вони глумливо питаються, чи є „український Бог“. Взагалі всяка народня справа застає у нашім глухім куті тільки глум і насміх. Зате співається звісному москвофілови, Бескідови, на цілу церкву „многая літа“ і висказується на проповіди радість, що наконець ми „Русини“ дочекалисьмося свого власного патріота ґубернатором. Кобиж наша церква була „угорська“ не було би дива, але на угольнім камени є найвиразніще вибито, що це українська церков. Таксамо увесь загал парохіян Галичани, які вже давно повинні знати, що вони Українці та що не годиться їм співати многоліттєвія запеклому москвофілови, Бескідови.

Наш глухий кут вдоволений, щоби ніколи нічого не дати з доброї волі, а тільки, коли мусить. Колекту на церкву то платить, бо так випадає попри людське око, але навіть рідній мамі не пішле, хоч як тяжко вона бідує у старім краю. Як вона умре, тоді найме Службу Божу за її душу, але як була жива, то не журився, чи має вона в що приодітися або що зісти.

Мені бачиться, що поведінка „глухого кута“ ніяк не є християнська, бо Христос вчив, щоб чинити добрі діла живим людям, щоб помагати голодним, неодітим, вязням, всякому „меньшому братови“, що помочи потрібує. Я не скажу, щоб не давати на церкву, але і це скажу, що сама колекта на церкву ніяк душі не спасе. Фарисеї також давали на церков, але що не мали правдивої любови для бідних, відкинув їх Христос, як облудників. Такими лукавцями є всі, що не хотять помогти свому народови у його тяжкій потребі. Є на світі приповідка, що колись були такі священники, що правили в деревляних чашах, а мали золоті серця та що нині є богато таких, що правлять в золотих чашах а серця мають деревляні. Ми в Галичині мали чимало добрих патріотів у священичих рясах, які і життя своє віддали за народ. Сотки були арештовані і по нинішний день терплять переслідування від Ляхів. Таке священство ми хочемо видіти і тут, в Америці, а саме, щоб воно цілим серцем відчувало болі і радости спільної нам усім Батьківщини. Вони покінчили вищі школи і сам їх уряд наказує їм, щоби мати самим співчуттє і других учити великої любови для свого приниженого, мученого народу. Тільки такий священник може вчити християнської науки, який сам наскрізь перейнився християнською ідеєю, якої головна основа є любов для кожного, хто тої любови потрібує. Наш нарід переніс і переносить тільки злиднів і муки, що він є справді образом самого терплячого Христа. Хто не любить і не дбає за Україну, за свою рідну Матір, тепер, коли вона начеб на хресті розпята, той не може любити Христа, бо „лож єст, аще хто речет, що любит Бога, якого не видит, а не любит брата свого, якого має перед очима“.

По наших церквах повинна тепер іти одна наука, а саме, як найлучше помогти своїм людям у їх нужді та яку дати поміч, щоб вони могли прийти до свого права і добра. Оттоді наші церкви нетільки будуть зватися християнськими, але ними будуть на ділі.

Не могучи ніяк инакше зібрати жертв, нас кількох зійшлося і зложили вісім долярів, які відіслалисьмо до „Обеднання“. Зложили слідуючі: По $2: Микола Підгайний і Ф. Сагатий; по $1: Василь Дроботій, І. Крочак, О. Питляр і Д. Толбей.

—o—

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Ренеґатам коротка відповідь.

В ч. 104 „Гадючих Вістий“ якийсь жидівський поштукач, підписавшись „громадянином“, вилаяв мене „погромщиком“ і другими обидливими словами, за статтю у 85 ч. „Свободи“, під якою були букви Д. Р. Він скомбінував у своїй задурманеній голові, що це певне я був автором тої дописи, хотяй я завсіди підписуюся повним своїм іменем. На це я відповім, що хоч я тої дописі не писав, але цілковито із нею погоджуюсь.

Ітаксамо не обиджуюсь назвою „погромщика“, єсли він розуміє під тим, що я хотів би „громити“ усіх ворогів України. Коби тільки нагода! Бо я не вірю у те, щоби всяку кривду терпеливо переносити, а вірю, що проти насили треба силою відповісти. Я вірю і чекаю на той час, що Українці вхоплять оружіє у здорові руки і виметуть усіх зайдів зі своеї землі, а своїх власних зрадників порозвішують скрізь по Україні, на сухих гиляках.

Він зве мене „буржуєм“ і каже, що я купив собі гарну хату. Ну і до цього гріху признаюся, що я вірю, що ціла Украіна буде колись краєм буржуїв, значиться, що кожний Українець буде мав змогу бути тезалежним, маючим ґосподарем.

Я не вірю і не бажаю Україні бути краєм пролетарів, цебто жебручої голоти, бо в нашій батьківщині є досить доброї землі для усіх нас, Українців. Коби тільки збутиня чужих голопятників, які позалізали на нашу землю тай хотять себе зробити буржуями, а нас пролетарями! Не хочу більше розписуватися, бо з ренеґатами або придурковатими не слід полемізувати.

Дмитро Ремінник.

СВЯТО ШЕВЧЕНКА В ДРОГОБИЧІ.

—o—

В сім році відсвяткувало дрогобицьке громадянство дійсно гідно память незабутнього Тараса.

Можна з радістю ствердити, що дух Шевченка стає дійсно душею всіх установ почавши від найповажніщих аж до дітогих.

1. Святочна Академія — всего повіту — відбулася дня 30. IV. о год. 12. в пол. в кіновій салі. Брали участь хори: Муз. Інститута в Дрогобичі, Бориславського Бояна, сел. хор зі Стебника, сел. хор з Сілця і хор тов. „Зоря“ з Дрогобича. Всі вивязалися зі свого завдання гідно до вимог, які до поодиноких можна ставити. Вибивався дуже гарний голос п. Дуба (барітон) і п-ні Ящурової (сопран). Кульмінаційною точкою Академії була до глибин розуму і серця потрясаюча промова проф. Галущинського зі Львова.

2. Святочний Концерт всіх товариств міста Дрогобича відбувся 6. IV. ц. р. о 8. год. вечером в кіновій салі. Точки виконані переважно силами місцевого Музичного Інститута. Хор під управою о. С. Сапруна — здисціплінований і зіспіваний. Головно мужеський хор заслугує на повне признанне. Сольо п. Дуба зробило глибоке вражіннє; жалко, що п. Дуб не дасться пізнати зі своїм голосом ширшому загалови Галичини. Сольо форт. проф. Єднакої виказало опануваннє техніки пяністкою і уміетність динамічного тіновання — хоча і фортепян сам не конче сприяв. Реферат проф. Ол. Поповича, гарний, в стро академічнім стилю, дещо за довгий. Концерт закінчився палкою, гарною промовою о. Ст. Венгриновича.

3. Дня 23. IV. ц. р. відбувся ґімназійний Шевченківський Концерт в салі Нар. Дому. Визначалося форт. сольо п. Стронської. Хори випали добре.

4. Дітвора шкіл УПТ. відбула Шевченківське Свято дня 7. IV. в Нар. Домі. Щире признаннє належиться проф. Василенкови за його велику працю, котра увінчалася дійсним успіхом у виведенню свята.

5. Дуже гарне вражіннє полишив Шевченківський Концерт устроєний дня 13. IV. ц. р. ученицями жін. семінара. Всі точки випали дуже гарно. Видко було працю і дбайливість, так в хоральних і орхестральних точках, як і в гарнім форт. солю п. Іссель. Хором диріґувала п. О. Голубінка. Річеве вступне слово п. Яхнівної. Гарне вражіннє зробили деклямації п. Ґавданюківної і дві менчі

6. Годиться іще згадати про Тарасове Свято в тіснім гурті тов-а Жін. Громада, відбуте д. 13. IV. в Нар. Домі. Сама думка устроєння такого свята для своїх членів дуже гарна, так, що в тім случаю порадно було б і інчим товариствам піти за приміром Жін. Громади.

Очевидець.

ФОТОҐРАФІЯ ВІТРУ.

Французький метеорольоґ майор Фавр зфотоґрафував воздушні струї, що є вельми важне для летництва. Він ці епроби переводив разом із одним летуном коло Вовеля (недалеко Шербурґа). Фавр із фотоґрафом станув на горбку Біціль, а летун на літаку кружляв вколо горбка 200 км. на годину і при цьому випускав дим. Західній вітер, котрий дув із скорістю 9 км. на секунду, перемінив дим у спіральні форми, приблизно паралельні форми диму сфотоґрафовано і так одержали фотоґрафію вітру. Зовсім таксамо фотоґрафують і воздушні струї над поверхнею моря.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

ЧЕТВЕРТА ЗАПОВІДЬ.

Повість з галицького життя.

(Продовження). (11)

V.

Василь прийшов до дому перемоклий до тіла вже пізно в ночи. Мама ще не спала. Вона надіялась, що Василь верне з батьком, тому не мало счудувалася бачивши його самого.

— Господи! що з тобою Василю? а деж батько?

— Я тата не стрічав. Чекав на дучора. Чи тато був вчера в Самборі?

— І вчера був і сьогодня пополудни поїхав. Вчера вернув ранче, бо хотсь пустив поголоску що в Підболотцях горить, а нині поїхав нарошно по тебе... Та ти Васильку таки добре змок... Господи! та ти лише в цій полотнянці йшов? а деж твоя скринчина?

— Все в Самборі лишив. Була велика спека і я не думав що така слота настане.

— Та підожди, дитино, тобі передягтись треба. Деся я тут маю твоє білє чистеньке, зараз поглядаю, а ти тимчасом роздягайся. Вона пішла з свічкою до комори, а Василь став роздягатись гріючись при печи, де горів огонь.

— Ти певно голодний. Щож тобі дати? От є тепле молоко, напийся. Павлиха була жінка середних літ, за гарна з лиця. Була одягнена по селянськи в чисту сорочку в нашивками і в звичайній мальованці спідниці з грубого домашнього полотна на голові носила кибалку обвязану червоною хусткою. Була боса.

— Мамо ви так мною клопочетесь, а я з вами ще й не привитався. Він поцілував маму в руку. Вона обняла його голову пригорнула до грудий і цілувала ніжно, то знову гладила волоссє своїми мозолистими руками.

— Шкода, що наша Маринка спить. Вона так раділа, що ти маєш приїхати. Я її зараз збуджу.

— Найте, мамо, хай спить. Буде час і завтра. Я її гостинця привіз зі Львова, та випив в скринчині. Добре, що не взяв, а тоб було промокло.

— Як воно добре Васильку, що ти приїхав, тай тепер довше побудеш в хаті. Я сама, самісенька, ні до кого слова промовити, та порадитись.

— А тато все гостем в дома? Колиж вже ті будівлі покінчаться?

— Е! таке буде либонь до смерти. Одно покінчить, а друге зачинає. Правда, що він заробляє на цім великі гроші, та я би за це подякувала... живу саме мов вдовиця...

Василь передягнувся в сухе, надів батькову свитину і заїдав зі смаком тепле молоко з пшеничним хлібом.

— Але чому тата досі ще нема? каже Василь.

— Та з ним все так, що не знаєш ні дня ні години.

Василь був утомлений, тому не ждучи на приїзд батька пішов через сіни на другий бік і ліг спати. Мати присушувала його мокру одежу при вогни і дожидала чоловіка.

Пандяк вернув аж по півночи. Казав, що по дорозі стався йому пригода, бо серед поля зломилося колесо, ледве заволікся до дому, бо по дорозі майстри вже спали... Він покликся зараз спати, а другого дня заквив нве колесо до віза і поїхав знову в дорогу, так що з сином не бачився.

У Василя розпочалось одноманітне життя на селі. Ще два дни була слота, а опісля став сонце вменчатися. Тих два дні тріба було пересидіти дома. З нудьги взявся Василь переписувати якісь ноти. В селі не було жадних книжок хиба у місцевого пароха о. Городецького. Тепер сере дидьки почував він потребу читати. Не надумуючись довго, він знайшов в коморі свій давнійший сюртук і пішов до пароха.

О. Городецький чоловік вже старший і сивий, трохи пригорблений з маленькими бокобородами і двома пукями вперед вухами, після тоішньої моди трохи в гору підкручених. Він парохував в Підболотцях більш трийцяти літ і знав своїх парохіян добре. У сильних сего мира він уходив за твердого святоюрця москаля і шизматика, тому що дуже пильнував чистоти обряду, виналось з церкви польскі молитовники і кантички, що брав старших хлопців до себе на науку співу і противився всіми силами, щоб в селі доводити тзв. етатову школу місто дяківської над котрою він не мав би впливу і не хотів сходити до ролі звичайного вчителя религії. Богато мав клопоту з тим, що в селі жило кілька родин латинників і ті булй під впливом польського пароха з сусідного села. Городецькі жили сумлінно. Син і зять були вже на своїх парохіях подальше і не часто навідувались до старих. Вони були раді гостям тому немало втішився, старий, як до його завітав Василь.

— А чому то господине, не прийшли ранче до свого пароха. Мені це належиться, бо я вас хрестив, я вчив вас в крилосі співати. Ви цього либонь не забули?

— Не забув всечеснійший, і ніколи не забуду, що лише вам маю за що подякувати чим я тепер є, та от я вертаючи пішки в слоту з Самбора трохи простудився.

— Ну, ну, нічого я не гніваюсь, витайте, тай будьте любим гостем. То у вас вже по всьому. Дай Боже щасливо, сідати просимо. Незабаром прийде моя імосць. Вона вже згадувала; чому ви не приходите.

Завелась зараз розмова така собі станова. О. Городецький розпитував про львівський генеральний семінар, про начальство, пригадував свої давні часи. Василь поміркував, що о. Городецькому не конче був по нутру тодішній митрополичий консистор. На його думку митрополит а за ним його крилошане не живуть по божому, втрачають гроші на широке панське життя, а можна би їх на що краще вжити. Впрочім хто його знає, які то гроші, бо вони своїх гроший таких немають. Може знову рушили вдового сиротинські фонди ,як то недавно було в Перемишли.

Василя мало це обходило. Як був в семінари не звертав на це уваги. Впрочім він належав до перемиської епархії. Фондами вдовичо сиротинськими не турбувався, бо не походив з попівської родини. — Колиж ви женитесь? Ви либонь вже заручені з панною Підлісською гарне гніздо. Я її батька знав добре. Дай Боже щасливо. Ви добре зробили, що завчасу заручились і тепер не треба вам втрачати часу і гроший на глядання жени-сожительници. Я цього дуже не люблю. Через цілу теольогію возитись з шематизмом, а опісля їздити від села до села, розпитувати, вибирати, а часом вибере таке з краю, що ціле життє нещасливий. Ви мали нагоду пізнати свою суджену добре, і тепер приходите з семінара на готове.

Я руководився тою самою думкою, каже Василь, і осоружно мені було дивитись, як мої товариші возились з шематизмами і записували собі з слуху те, чого там не було: скілько у священика доньок, як називаються, яка парафія, скільки можна посагу надіятись...

— То, то, то! по мойому це торг на людські душі, негідний священичого стану. Ви добре вибрали, ще вам раз кажу. Знатнійшого посагу ви недістанете, то правда, бо покійний Підліський ціле життя парохував по голодівках. Тоді ще не було швагра в капітулі, але вам певно ніде інакше, як довго вийко вашої жени життя буде.

(Дальше буде).

Г. Михалюк.

ЗАСІДКА.

Командант „поліції паньствовей" п. Врубель ходив енергічними кроками по ясній просторій кімнаті і потирав з задоволенням свої червоні, грубі руки. Він весь був червоний (розуміється на зовні) і його широке вспоповате лице і заріст і волосся а навіть очі світили якимсь дивним рожевочервонавим блеском наче у крілика. Час від часу він спинявся біля столика і поглядав на лежачий там анонімний лист щойно одержаний з почти. Якийсь „Поляк" — такий був псевдонім посилаючого лист, — писав йому ось що:

„Єжелі пан хцеш натрафіць на сляди боюфкі українськєй цо в околіци пуща з димем польске мєне, зруб пан обляви на мейсцовим цминтажу, а одкриєш цось нєслихане важне. илько без кшику і галасу".

Гм... гм... гм... що то є — бурмотів сам до себе командант. Той лист або справді пише якийсь Поляк, що має деякі відомости о боївці, а ні, — то самі члени боївки післали мені його, щоб відвернути мою увагу від будинку поліції, щоб тим лекше висадити його в воздух. Одно або друге. Та пождіть-же гайдамаки! Врубель не такий дурний! Я з моїми людьми обляжу цвинтар, а другий постерунок пильнувати буде наш будинок. Я старий жандарм, — на тім зуби свої зїв і добрий нюх маю. Го!-го! Не днесь — то завтра впадете мені в лапку! А як вас зловлю, повяжу мов песиків до купи і... Ну, побачите що з вами зроблю.

От буде сензація: Врубель відкрив боївку! Буде слава, буде й нагорода. Зроблять мене зараз серджантом, перенесуть до міста. Бо так вже остогидло мені то хамське болотнисте село, — а ну його до дідька. Тоді вже й панна Юзя не буде дерти в гору свого гарного носика. Вона любить мене, я знаю... Коли до неї приходжу все червоне як маківка. Тільки ранга моя за низька для неї. Сама казала, що як бим зістав серджантом — виїшлаби за мене.

Знов потер долоні і клякснув ними так, що аж стіни відозвались. — Так! Зараз днесь як стемніє роблю на цвинтарі засідку. Нікому не зраджу того навіть панні Юзі, — бо признаюсь, що бабам не вірю.

Постягав зі служби всіх постерункових, запросив зі сусідної станиці ще кількох до оборони будинку і як прийшов вечір рішив ділати. Своїм людям дав таке порозуміння:

Ви Крулік з Оспою тихо зайдете під цвинтар і ляжете в рові від дороги, один коло містка, другий коло тополі. Гура з Пончком засядуть під ту сосниною а Блягер з Маслянкою за парканом від костела. Один з одного кінця, другий з другого. Так, щоби ніхто не висмикнувся. Зельскі пійде зі мною на цвинтар. На вистріл усі збігайтеся до мене. Нікому не датися на око, нікого не спиняти — хто піде на звинтар і сидіти тихо — мак сій!

Сталося як сказав.

Шість жандармів обляглo мертвецьку оселю а двох сховалось в її середині і ждало. Пан Врубель перемінився весь в зір і слух. Де тільки що зашелесне, де не забомнить якась нічна комаха, він слухає, він дивиться. А ніч темна — на вовка взлізь.

Минула година. Нікого не видно, нічого не чути.

— Цо до дябла! — зажартував хтось з мене чи що? — нетерпеливився командант.

Нараз фіртка скрип! і якась висока, темна постать ввійшла на кладвище і помалу поміж гробами посунула до нагробника місцевого дідича, обсадженого густими деревцями та корчиками.

Відзі пан — юж едзен — шепнув командант Зельському запираючи в собі дух.

За кілька мінут скрипнула в друге фіртка і знов одна трохи будьто би яснійша постать пішла слідами попердної.

— Юж два — шепнув Зельскі.

— Еще не вшисци — ціхо — наказав командант і жде далі.

Однак це вже були всі. Ждали ще пів години лежучи непорушно на землі і коли ніхто вже більше не приходив — постановили атакувати. Сунулись зразу поміж гробами на животах, потім зірвались на рівні ноги, підійшли до загадочної двійки і п. Врубель відважно крикнув:

— Кто ест?! Ренце до гури!

— Єзус! Марія! — почувся жіночий голос так добре п. командантови знакомий.

— А-а-а-а, панна Юзя! Не може биць! З кім то, з кім? — і освітив електричною лямпкою лице свойого суперника.

— А бодай би пана дяблі взенлі, та поцось пан ту влязл?!

— А ксьондз пробощ! Пшепрашам! Не ведзялем, до відзенія!

Розійшилися. Командант зі скаженою лютостю через так фатально випавшу засідку, а пара коханків зі соромом і компромітацією.

В кілька тиждів опісля учителька панна Юзя М. перенеслася на иншу посаду, а про польського ксендза пішла лиха слава.

Боївка ще трохи накоїла лиха в околиці, а навіть підложила бомбу під будинок п. Врубля спричиняючи велику шкоду.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ?

Що де бузьок в хаті, там щасте? Чи ви знаете, що вийшов перший гумористичний календар Бузьок? Він буде Вас веселити цілий рік і більше за 75 центів. Замовлення посилайте до книгарні „СВОБОДИ".

НЕСПОДІВАНУ РАДІСТЬ.

Викликує календар Бузьок у своїх властителів коли вони побачать, що кожда сторона в календарі і майже кождий жарт має свої окремі ілюстрації. Властителем Бузька можете стати за 75 центів у книгарні „СВОБОДИ".